

STORTINGET

Representantforslag 62 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Siv Mossleth og Kjersti Toppe

Dokument 8:62 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Siv Mossleth og Kjersti Toppe om å beskytte, fremme, støtte og øke forekomsten av amming

Til Stortinget

Bakgrunn

Morsmelk er den naturlige og beste maten for spedbarn. Amming i alle deler av befolkningen kan redusere sosiale helseforskjeller. En stor andel av spedbarn i Norge ammes, og Norge har høy ammeforekomst sammenliknet med mange andre vestlige land. Likevel ammer mange kvinner i Norge betydelig kortere enn anbefalt av Helsedirektoratet og Verdens helseorganisasjon. Helsedirektoratet anbefaler i Nasjonal faglig retningslinje for spedbarnsernæring (2016) at spedbarn skal ammes i hele første leveår, det vil si 52 uker, og gjerne lenger. Det anbefales at barn fullammes til de er 6 måneder. I regjeringens Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2021) er det et mål at innen 2021 skal andelen av barn som ammes i hele første leveår, økes til 50 pst., fra ca. 35 pst. i dag. 60 pst. skal fullammes ved 4 måneders alder, og 25 pst. skal fullammes fram til 6 måneders alder. Forslagsstillerne mener at regjeringens handlingsplan mangler tiltak for å øke andelen barn som ammes og fullammes, og at regjeringen har satt målene for barn som ammes, svært lavt i forhold til de faglige anbefalingene for spedbarnsernæring.

Amming og tidlig utskriving

Forslagsstillerne viser til at mor og barn sendes stadig tidligere hjem etter fødsel. På ti år har den gjennom-

snittlige liggetida etter fødsel på norske sykehus sunket fra 3,2 døgn i 2007 til 2,7 døgn i 2016, ifølge tall fra Folkehelseinstituttet. Denne utviklingen fører til at flere og flere kvinner reiser hjem før melkeproduksjonen er etablert, og uten at barnet dier tilfredsstillende. Flere steder i landet planlegges det for å redusere liggetida ytterligere, uten at barselomsorgen i kommunene er på plass. Anslag fra Jordmorforeningen i 2018 viser at det på landsbasis mangler mellom 600 og 700 årsverk for jordmødre for å oppfylle de nasjonale faglige retningslinjer for barselomsorgen og svangerskapsomsorgen.

For å øke andelen barn som ammes, må denne utviklingen snus. Grunnlaget for amming legges på barselavdelingen og må følges opp i kommunen. Barselomsorgen på sykehus må styrkes, og liggetida må individuelt tilpasses. Alle kvinner må få tilbud om å være på barselavdeling inntil melkeproduksjonen er kommet i gang, noe som normalt tar mellom tre og fem dager. Helseforetak må ha det formelle ansvaret for barselomsorgen de første fem dagene etter fødsel. For kvinner som ønsker å reise hjem tidligere, må det være helseforetakenes klare ansvar å sørge for at det finnes forsvarlig jordmoroppfølging ved hjemkomst. Jordmordekningen i kommunene må økes.

Forslagsstillerne mener at helseforetakene bør opprette flere desentraliserte jordmortilbud i samarbeid med kommuner eller samarbeidende kommuner, jf. nærjordmorsenteret i Os kommune i Hordaland. Disse skal spesielt være et tilbud for barselkvinner og nyfødte som reiser tidlig hjem etter fødsel, og der sykehuset fortsatt har det formelle og finansielle ansvaret (1.–5. dag etter fødsel). Amming må bli en kvalitetsindikator, og sykehus må måles på hvor mange av de nyfødte som ammes etter 1 og 4 måneder.

Økt ammekompetanse i tjenestene

Nasjonal kompetansetjeneste for amming (NKA) skal bygge opp og spre kompetanse om morsmelk og amming og retter seg spesielt mot helsetjenesten. Forslagsstillerne mener det er viktig at dette arbeidet intensiveres, og at helsepersonell i hele landet, både i sykehus og i kommuner, får tilgang til oppdatert kunnskap og opplæring om amming og spedbarnsernæring. Nasjonal kompetansetjeneste for amming må brukes aktivt i arbeidet for å nå de nye ammemålene, og til å spre kompetanse om morsmelk og amming blant helsepersonell i alle helseregioner og kommuner.

Verdens Helseorganisasjon (WHO) og FNs barnefond (UNICEF) lanserte i 1991 the Baby-Friendly Hospital Initiative (BFHI) for å fremme amming og tidlig nærkontakt mellom mor og barn på føde- og barselavdelinger. Norge fulgte opp dette initiativet i 1993 med Mor-barn-vennlig initiativ. I Norge er 40 av 46 fødeenheter godkjent som Mor-barn-vennlig. Forslagsstillerne mener det må være et mål at alle fødeenheter blir godkjent som Mor-barn-vennlig sykehus innen 2024, og at standarden videreutvikles.

Nasjonal kompetansetjeneste for amming har i samarbeid med Landsgruppen for helsesøstre NSF utarbeidet seks trinn for ammeveiledning for helsestasjoner. Helsestasjoner som arbeider i samsvar med denne kvalitetsstandard, vil bli sertifisert som ammekyndig helsestasjon. Ifølge Nasjonalt kompetansesenter for amming er det per august 2018 godkjent 121 ammekyndige helsestasjoner. Forslagsstillerne mener at det må være et mål at alle helsestasjoner blir sertifisert som ammekyndig helsestasjon innen 2024.

Mor-til-mor-tilbud

Ammehjelpen har vært en viktig drivkraft for å fremme og støtte amming i Norge siden 1968. Denne frivillige mor-til-mor-organisasjonen får over 40 000 henvendelser fra mødre i året. Ammehjelpere er tilgjengelige også utenom helsestasjonens åpningstider og er et supplement til det offentlige tilbudet på helsestasjoner og ammepoliklinikker. Organisasjonen har i dag ca. 160 frivillige ammehjelpere (rådgivere). Ammehjelpen er organisert i et nettverk av lokale grupper og enkeltmedlemmer. Forslagsstillerne mener at Ammehjelpen og mor-til-mor-hjelp er et unikt tilbud som må ha tilstrekkelig støtte slik at det kan utvikles i alle deler av landet.

Behov for holdningskampanjer og økt kunnskap om og tilrettelegging for amming

For at mange flere barn skal få morsmelk i tråd med de faglige anbefalingene, trengs også opplysningskam-

panjer om morsmelk, amming og ammerådene fra Helseledelse og Helseorganisasjonen. Gravide bør få informasjon om amming allerede i svangerskapet, hos jordmor. Norge må følge opp Verdens helseorganisasjons retningslinje om markedsføring rettet mot barn og målet om å motvirke uegnet markedsføring av alle matvareprodukter beregnet på barn under tre år. For at kvinner kan amme frem til barnet er ett år, eller lenger, trengs også god tilrettelegging i arbeidslivet for amming. Det må informeres om retten til ammefri. Det er stort behov for brede opplysnings- og informasjonskampanjer om morsmelk og den positive helsegevinsten av amming. Dette er viktig hvis man skal nå de nasjonale ammemålene.

Konkrete mål og tiltak i samlet plan

Forslagsstillerne mener at Stortinget må be regjeringen sette mål om at 75 pst. av spedbarn i Norge innen 2024 ammes i tråd med Helseledelse og Helseorganisasjonens faglige retningslinjer for spedbarnsernæring. Regjeringen bør i løpet av 2019 fremme en samlet gjennomgang av tiltak for å nå denne målsettingen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sette mål om at innen 2024 skal minst 75 pst. av spedbarn i Norge få morsmelk i tråd med Helseledelse og Helseorganisasjonens faglige retningslinjer for spedbarnsernæring, og komme tilbake til Stortinget i løpet av 2019 med en samlet gjennomgang av tiltak for at denne ammeandelen av spedbarn kan nås.
2. Stortinget ber regjeringen stoppe kutt i gjennomsnittlig liggetid på sykehus for barselkvinner etter fødsel, og i stedet øke den.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at alle barselkvinner gis mulighet til å bli på barselavdelingen på sykehus den tiden det normalt tar å etablere ammingen, i praksis 3–5 dager for førstegangsfødende.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at helseforetak har det formelle ansvaret for barselomsorgen 1.–5. dag etter fødsel. Ved tidlig hjemreise må helseforetak stå ansvarlig for at kvinnen og den nyfødte får oppfølging av jordmor ved hjemkomst.
5. Stortinget ber regjeringen styrke jordmordekningene i kommunene.

12. desember 2018